

Rettelser og Kommentarer

Visby

Oplysningen i Heraldisk Tidsskrift nr. 6 side 279, om at det nu var kendt, hvor Visbys gamle signet fandtes, kom ikke som en nyhed for *alle* tidsskriftets læsere. Fra Første antikvarie, fil. dr. *Nils Ludvig Rasmusson*, Kungl. Myntkabinettet, Stockholm, blev vi venligt gjort opmærksom på følgende bemærkning i *Sitzungsberichte der Gesellschaft für Geschichte und Alterthumskunde der Ostseeprovinzen Russlands aus dem Jahre 1891*, Riga 1892, side 60:

»Im Auftrage des Herrn Baron Stromberg übergab Herr Director G. Schweder für das Museum einen schön gearbeiteten Bronze-Siegelstempel der Stadt Wisby, welcher wahrscheinlich aus dem 14. Jahrhundert herstammt. Die Umschrift lautet: SIGILLVM CIVITATIS WISBYCENSIS; im Felde ist der Lilienbusch mit 3 Vögeln, vor demselben das Lamm mit Kreuzesfahne und Kelch. Der Siegelstempel ist vor circa 50 Jahren in Kummeln (Kurland) beim Nachgraben nach Schätzen gefunden worden und war, nachdem er mehrmals seinen Besitzer gewechselt hatte, in die Hände des Herrn Baron Stromberg in Candau gelangt.«

S.T.A.

Hvad dette er

Som et bidrag til besvarelsen av Bo Tennbergs spørsmål i HT nr. 4, side 181, om «spikkorset» eller «nagelkorset» vil jeg gjengi et utvilsomt naglekors. Dette finnes som hjelmerke i et våben tilhørende

byfoged i Stavanger, *Søren Pedersen Ringholm*, efter et segl fra 1726.

Naglene, som korset er satt sammen av, er utvilsomt hentet fra pasjonshistorien, og er tenkt som de tre nagler, Jesus blev korsfestet med. Et beslektet merke finnes i skjoldet i det våben, som en samtidig, tolvpredikant ved Vor Frelzers kirke (Domkirken) i Kristiania, *mag. Gregers Christensen Berg*, førte, nemlig et hjerte belagt med et kors og kronet med en tornekrone, hvorigjennem er stukket tre nagler.

Når det gjelder terminologien, står vi i foreliggende tilfelle overfor et valg. Det er mulig at naglekorset, når det fremstilles stiliseret og i ren profil, bør kalles et *naglekors*, men at det, når det er gitt gjenstandskarakter, bør kalles *et kors sammensatt av tre nagler*.

Det av Bo Tennberg gjengitte kors er noget anderledes. Om dette henvises til L. P-n.s innlegg i HT nr. 6, side 280.

Hans Krag

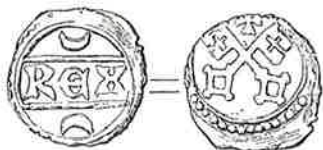
Kampagnen mod Atomvåben

I siste nummer av Deres tidsskrift, hft. 6 for 1962 s. 246, står en liten artikkel om det runeliknende merke som i dag blir båret over hele Europa i kampanjen mot atomvåpen. Det er spørsmål hva merket skal bety eller stå for. I artikkelen antydes først tre nokså besynderlige tolkninger. Deretter anføres en fjerde tolking, som skal være oppgitt av arrangørene av den engelske «moderkampagne». Alle tolkingene er imidlertid gale, også den som oppgis å være den offisielle engelske betydning av merket. Selv denne siste tol-

kingen virker da også nokså klønete, og må bero på en misforståelse ved kampansens kontor i København.

Merket er laget med utgangspunkt dels i *det engelske semafor-alfabetet*, dels i det engelske navnet *Campaign for Nuclear Disarmament*. Dette navnet forkortes CND, til daglig dog bare med ND, ɔ: *Nuclear Disarmament*, eller «kjernefysisk nedrustning». *Det er semafortegnene for disse to bokstaver som står inne i sirkelen*. De to skråstrekene nedad fra sentrum står for N. Den lodrette strek står for ett flagg rett opp og ett flagg rett ned, en D. Mere innviklet er det ikke.

Arnold J. Hazeland

Dansk mønt fra 1252-59. Efter *Danmarks Riges Historie 1896 ff, 2. bind.*

Himmeriges Nøgler

I min artikkel om nøglerne i Næstved byvåben, *Heraldisk Tidsskrift* nr. 6 side 263, skrev jeg, at hvis abbedseglet på klokken i Herlufsholm Kirke var fra før 1265 (hvilket er sandsynligt), ville det være »det ældste bevarede eksempel i Verden på brug af de to korslagte nøgler som

Sankt Peters eller Pavestolens mærke«. Denne kategoriske erklæring turde jeg fremsætte, fordi *D. L. Galbreath* i sin bog »*Papal Heraldry*«, fra 1930, ikke kendte noget eksempel ældre end 1267. Jeg må medgive at jeg studsede herover, men Galbreaths autoritet er så stor, at jeg accepterede hans udsagn.

Imidlertid er der nu dukket et par krydsede pavelige nøgler op, som uimodsigeligt er ældre end begge de ovenfor omtalte forekomster. En læser i Næstved, maskinmester *Tyge Søndergaard*, har med stor venlighed gjort opmærksom på, at der i Danmark under kong Christoffer 1. (1252-59) blev slået en mønt med to krydslagte nøgler på den ene side (se illustrationen). I denne periode blev en del af rigets mønter slået, ikke af kongen alene, men af kongen og en af biskperne i fællesskab. Herom skriver P. Hauberg i »*Danmarks myntvæsen og mynter i tidsrummet 1241-1377*«, *Årbøger for Nordisk Oldkyndighed* 1884: »Oftē føre mynterne, som ere udgæede fra disse delte myntsteder, kongens navn eller mærke på den ene side og biskoppens på den anden«.

Af biskopsmærker kendes en kirkebygning, en bispestav, en nøgle, og altså to krydsede nøgler. Mønten med disse på er slået i Roskilde. Det vides ikke om den stammer fra Jakob Erlandsens bispetid eller fra Peder Skjalmsens, men at nøglerne repræsenterer *Kirken*, er hævet over tvivl.

S.T.A.